

YHDENVERTAISUUS- ja TASA-ARVOLAUTAKUNTA/Jaosto

Vammaisuus, sprinklerijärjestelmä, syrjintäolettan syntyminen, kohtuulliset mukautukset, toimivalta

Diaarinumero: YVTLTK/8XX/2020

Antopäivä: XX.XX.2021

Hakijat asuvat kaupungin vammaispalvelujen asumisyksikössä ja heidän asuntoihinsa rakennettiin sprinklerijärjestelmä. Asukkaat maksoivat sprinklerijärjestelmän kustannukset. Hakijat katsoivat, että heitä on syrjitty sprinklerijärjestelmän kustannusten korvaamisessa, kun vastaaja ei korvannut sprinklerijärjestelmän kustannuksia hakijoille kokonaisuudessaan. Lisäksi hakijat katsoivat, että heitä syrjittiin, koska he maksoivat korkeampaa vuokraa kuin muut asukkaat.

Vastaaja korvasi sprinklerijärjestelmän kustannuksia asukkaille 840 euroa. Vastaajan mukaan kustannusten korvaaminen vammaispalveluasetuksen mukaisina muutostöinä ei ollut mahdollista, koska niitä oli haettava kuuden kuukauden kuluessa kustannusten syntymisestä. Hakijat eivät olleet hakeneet vammaispalveluasetuksen mukaista kustannusten korvaamista muutostöinä, eivätkä he hakeneet muutosta vastaajan 9.8.2018 antamaan päätökseen kustannusten korvaamisesta.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, että sprinklerijärjestelmän rakentamisesta ja erilliskorvauksesta päättäminen sekä sprinklerijärjestelmän kustannuksista kertominen asukkaille tapahtuivat ennen nykyisen yhdenvertaisuuslain voimaantuloa 1.1.2015. Niiden tutkiminen ei siten kuulu lautakunnan toimivaltaan.

Lautakunta katsoi, että hakijoiden tilanne ei ole vertailukelpoinen muihin talon asukkaisiin, koska muilla asukkailla ei ole ollut tarvetta vammaispalveluihin, eikä heille ole rakennettu asuntoihinsa sprinklerijärjestelmää. Lautakunta katsoi, ettei hakijoiden maksamaa korkeampaa vuokraa siten voida verrata muiden asukkaiden vuokraan, koska hakijoiden asuntojen turvallisuustasoa on parannettu. Lautakunta totesi, ettei ole objektiivisesti arvioiden aihetta olettaa, että vastaaja olisi kohdellut hakijoita syrjinnän kiellon vastaisesti sprinklerijärjestelmän kustannusten korvaamisen osalta. Lautakunta totesi vielä, että vastaaja oli päättänyt kohtuullisena mukautuksena hyvittää hakijoille sprinklerijärjestelmän kustannuksista 840 euroa. Lautakunta katsoi, ettei vastaaja ollut evännyt hakijoilta kohtuullisia mukautuksia ja hylkäsi hakemuksen.

(Ei lainvoimainen)

Asian tausta

Hakijat asuvat kaupungin vammaispalvelujen asumisyksikössä. Asumisyksikkö toimii X:n kerrostalossa, jossa jokaisella asukkaalla on oma asunto. Asukkaat ovat tehneet

vuokrasopimuksen X:n kanssa. Pelastusviranomaiset määräisivät turvallisuussyistä sprinklerijärjestelmän rakentamisen asumisyksikön asuntoihin.

Vammaisten henkilöiden asuntoihin on 2014 rakennettu sprinklerijärjestelmä. Kun sprinklerijärjestelmä oli valmistunut, vammaisille asukkaille ja heidän omaisilleen kerrottiin, että asukkaat maksavat sprinklerijärjestelmän 64 000 euron rakennuskustannukset. Sprinklerijärjestelmän rakennuskustannuksia oli tarkoitus maksaa erilliskorvauksena 35 euroa joka kuukausi vuoteen 2027 asti. Hakijoille annettiin 19.12.2014 vuokrantarkistusilmoitus, joka sisälsi 35 euron erilliskorvauksen. Uudet vuokrat astuivat voimaan 1.3.2015. Vuokran korotuksesta on päättänyt X. Erilliskorvaus sisällytettiin vuokraan 5.3.2017 alkaen.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on antamassaan lausunnossa suositellut, että vastaaja korvaisi täysimääräisesti hakijoille kohtuullisena mukautuksena sprinklerijärjestelmän kustannukset vammaispalvelulain mukaisina muutostöinä. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on todennut, että mikäli edellä mainittu mukautustapa ei olisi vastaajan mukaan mahdollista, tulisi kuluja kompensoida muulla vaihtoehtoisella tavalla.

Vastaaja on 9.8.2018 antanut päätöksen siitä, että asumisyksikön asukkaille kompensoidaan enintään 840 euroa siltä ajalta, kun sprinklerijärjestelmän kustannusten perintä oli erilliskorvauksena, eli ajalta 1.3.2015-28.2.2017. Vastaaja on korvannut hyvityksenä hakijoille 840 euroa niin, että hyvitys on huomioitu hakijoiden vuokrassa. Hakijat eivät ole valittaneet vastaajan tekemästä päätöksestä. Sprinklerijärjestelmän kokonaiskustannuksista on korvattu asukkaille yhteensä noin 10 000 euroa.

Hakijoiden vaatimukset

Hakijat vaativat, että kaupungin vammaisten asumisyksikön tällä hetkellä asuville ja poismuuttaneille asukkaille palautetaan jo maksetut sprinklerijärjestelmän rakennuskustannukset ja että heidät vapautetaan vielä maksettavista sprinklerijärjestelmän rakennuskustannuksista.

Hakijoiden perustelut

Asumisyksikön asukkaita syrjitään, koska vammansa takia pelastusviranomaiset vaativat sprinklerijärjestelmän rakentamisen, jonka vammaiset joutuivat itse maksamaan. Vastaaja syrji asukkaita maksattamalla heillä sprinklerijärjestelmän rakennuskustannukset voidakseen jatkaa toiminnanharjoittajana samoissa tiloissa. Kustannuksista ei puhuttu asukkaille ennen sprinklerijärjestelmän rakentamista. Toinen vaihtoehto turvallisuustason nostamiseksi olisi ollut henkilökunnan lisääminen, jolloin vammaisille asukkaille ei olisi syntynyt kustannuksia. Asukkaita on syrjitty, koska heille ei annettu mitään informaatiota kustannuksista, eikä heidän kanssaan käyty minkäänlaisia neuvotteluja asiasta.

Vastaaja on toiminut virheellisesti, kun se ei ole tehnyt virallista päätöstä siitä, että asumisyksikön asukkailla maksatetaan sprinklerijärjestelmän rakennuskustannukset. Vastaaja on toiminnanharjoittaja, joka maksattaa investoinnin vammaisilla asukkailla. Vastaaja on perusteluna todennut, ettei se investoi asuntoihin, joita se ei omista. Nyt vammaiset asukkaat joutuvat investoimaan asuntoihin, joita hekään eivät omista. Vastaaja syrjii näin asumisyksikön asukkaita. Asukkaat maksavat, jotta vammaispalvelut voi harjoittaa tiloissa toimintaansa.

Hakijat joutuvat nyt maksamaan korkeampaa vuokraa kuin muut talossa asuvat. Hakijat eivät ole yhdenvertaisia muiden asukkaiden kanssa, koska heidän vammansa takia heidän vuokransa on korkeampi. Vastaaja vaati, että X sisällyttää 35 euron erilliskorvauksen vuokraan. X ei aluksi ollut halukas sisällyttämään summaa vuokraan, koska tällöin hakijat maksavat korkeampaa vuokraa kuin muut asukkaat. Asumistukea anottaessa sprinklerijärjestelmän kustannus huomioidaan asukkaan asumistuen määrässä, kun se on sisällytetty vuokraan, eikä ole erikseen erilliskorvauksena. Hakijat eivät ole myöskään keskenään yhdenvertaisia, koska jokainen ei saa yhtä suurta asumistukea.

Hakijat eivät voineet hakea korvausta sprinklerijärjestelmän rakentamisesta, koska heillä ei ollut tiedossa, että heille on tulossa kustannuksia. Hakemus korvauksiin olisi pitänyt tehdä ennen työn suorittamista. Vammaispalvelut ei hyväksynyt, että korvausta muutostöistä olisi haettu jälkikäteen. Yhdenvertaisuusvaltuutettu suositteli lausunnossaan, että kustannukset voisi jälkikäteen korvata vammaispalvelulain mukaisina muutostöinä. Vastaaja syrji asukkaita, eikä halunnut hoitaa kustannuksia asukkaiden asunnon muutostöiden korvauksina. Hakijat eivät hakenneet muutosta vastaajan 9.8.2018 antamaan päätökseen, koska päätöksessä päätettiin maksaa hyvitystä asukkaille.

Vastaajan vastaus

Vastaaja kiistää syrjineensä hakijoita.

Vastaajan perustelut

Vastaaja on yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnon perusteella tehnyt 9.8.2018 päätöksen kustannusten korvaamisesta asumisyksikön asukkaille hyvityksenä. Vastaaja on päättänyt kompensoida vaihtoehtoisella tavalla asumisyksikön asukkaiden turvallisuustason nostamisesta aiheutuvia kustannuksia, koska vammaispalveluasetuksen mukainen muutostöinä korvaaminen ei ole mahdollinen. Kustannusten korvausta on haettava vammaispalveluasetuksen 20 §:ssä säädetyssä määräajassa, eli kuudessa kuukaudessa kustannusten synnystä. Kukaan hakijoista ei ole tehnyt vammaispalveluihin hakemusta kustannusten korvaamisesta tuona aikana. Hakemusta kustannusten korvauksesta ei tarvitse tehdä etukäteen.

Vastaaja on kompensoinut asumisyksikön asukkaille sprinklerijärjestelmän erilliskorvausten kustannukset ajalta 1.3.2015-28.2.2017 (enintään 24 kuukautta). Erilliskorvausta ei ole peritty 5.3.2017 alkaen, vaan erillismaksu on tästä alkaen sisällytetty vuokraan. Kustannus on siitä lähtien pystytty huomioimaan asukkaan asumistuen määrässä, mikäli asukas on hakenut tukea Kelasta. Hyvitys kullekin asukkaalle on yhteensä enintään 840 euroa ja se on maksettu 2018 kullekin hakijalle. Hakijat eivät ole käyttäneet oikeuttaan hakea muutosta 9.8.2018 annettuun päätökseen.

Vastaaja ei ole pyynnöistä huolimatta saanut X:ltä virallista päätöstä siitä, että sprinklerijärjestelmän rakennuskustannukset maksavat asukkaat. X ilmoitti kaupungille, että päätökset vuokrasta on toimitettu asukkaille. Vastaaja ei ole asukkaiden vuokranantaja, eikä voi päättää asukkailta perittävistä vuokrista.

Esittelijän esitys

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta jättää tutkimatta toimivaltaansa kuulumattomana hakemuksen siltä osin kuin se koskee hakijoiden vaatimusta siitä, että asumisyksikön tällä hetkellä asuville ja poismuuttaneille asukkaille palautetaan jo maksetut sprinklerijärjestelmän rakennuskustannukset ja vapautetaan vielä maksettavista sprinklerijärjestelmän rakennuskustannuksista.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta jättää tutkimatta toimivaltaansa kuulumattomana hakemuksen siltä osin kuin tapahtumat koskevat aikaa ennen yhdenvertaisuuslain voimaantuloa 1.1.2015.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, ettei asiassa ole syntynyt yhdenvertaisuuslain 28 §:n mukaista syrjintäolettaa koskien kustannusten korvaamista erilliskorvauksena ajalla 1.3.2015-28.2.2017 tai, kun kustannukset on sisällytetty hakijoiden vuokraan 1.3.2017 alkaen. Asiassa ei myöskään ole ollut kyse kohtuullisten mukautusten epäämisestä. Lautakunta hylkää hakemuksen.

Kysymyksenasettelu

Asiassa on kyse siitä, onko vastaaja syrjinyt hakijoita koskien sprinklerijärjestelmän kustannusten korvaamista.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Yhdenvertaisuuslain voimaantulosta säädetään laissa yhdenvertaisuutta koskevan lainsäädännön voimaannpanosta (1347/2014). Lain 8 §:n mukaan yhdenvertaisuuslaki on tullut voimaan 1.1.2015.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Yhdenvertaisuuslakia sovelletaan sen 2 §:n 1 momentin mukaan julkisessa ja yksityisessä toiminnassa.

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n 1 momentin mukaan syrjintä muun ohella vammaisuuden perusteella on kielletty. Yhdenvertaisuuslain 8 §:n 2 momentin mukaan syrjintää on myös kohtuullisten mukautusten epääminen.

Välittömänä syrjintänä pidetään yhdenvertaisuuslain 10 §:n mukaan sitä, että jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

Syrjintä on yhdenvertaisuuslain 13 §:n mukaan välillistä, jos näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.

Yhdenvertaisuuslain 15 §:n mukaan viranomaisen, koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida viranomaisissa sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla. Mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon vammaisen ihmisen tarpeiden lisäksi 1 momentissa tarkoitetun toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki.

Yhdenvertaisuuslain 20 §:n 3 momentin mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voi muissa kuin työsuojeluviranomaisen toimivaltaan 22 §:n mukaan kuuluvissa asioissa kieltää asianomaista jatkamasta tai uusimasta syrjintää tai vastatoimia taikka määrätä tämän ryhtymään kohtuullisessa määräajassa toimenpiteisiin tässä laissa säädettyjen velvollisuuksien täyttämiseksi. Lautakunta voi asettaa antamansa kiellon tai määräyksen tehosteeksi uhkasakon.

Yhdenvertaisuuslain 28 §:n mukaan vireillepanijan on syrjintää tai vastatoimia koskevaa asiaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa käsiteltäessä esitettävä selvitystä seikoista, joihin vaatimus perustuu. Jos asiaa käsiteltäessä esitettyjen selvitysten perusteella voidaan olettaa syrjinnän tai vastatoimien kieltoa rikotun, vastapuolen on kumotakseen oletuksen osoitettava, että kieltoa ei ole rikottu.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (380/1987, jälj. vammaispalvelulaki) 9 §:n 2 momentin mukaan kunnan on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta hänelle aiheutuvat kohtuulliset kustannukset, jos hän vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee näitä toimenpiteitä suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kunnalla ei kuitenkaan ole erityistä velvollisuutta kustannusten korvaamiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein. Vammaispalvelulain 9 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kustannuksista sekä muista 1 ja 2 momentissa tarkoitetun korvauksen määräytymiseen vaikuttavista seikoista.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun asetuksen (759/1987, jälj. vammaispalveluasetus) 12 §:n mukaan korvattavia asunnon muutostöitä ovat henkilön vamman tai sairauden vuoksi suoritettavat välttämättömät rakennustyöt kuten ovien leventäminen, luiskien rakentaminen, kylpyhuoneen, WC:n ja vesijohdon asentaminen, kiinteiden kalusteiden ja rakennus- ja sisustusmateriaalien muuttaminen sekä vastaavat muut henkilön vakituksessa asunnossa suoritettavat rakennustyöt. Asunnon muutostyöksi katsotaan myös muutostöiden suunnittelu sekä esteiden poistaminen asunnon välittömästä lähiympäristöstä. Korvattavissa muutostöissä tulee noudattaa soveltuvin osin valtion asuntolainoituksessa käytettävää laatutasoa. Korvattavia asuntoon kuuluvia välineitä ja laitteita ovat nostolaitteet, hälytyslaitteet tai vastaavat muut asuntoon kiinteästi asennettavat välineet ja laitteet. Kunta voi myös antaa asuntoon kuuluvia välineitä tai laitteita korvauksetta vaikeavammaisen henkilön käytettäväksi.

Vammaispalveluasetuksen 20 §:n mukaan asetuksen mukaisia taloudellisia tukitoimia on haettava kuuden kuukauden kuluessa kustannusten syntymisestä.

Suomessa lailla (26/2016) voimaansaatetun YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen (CRPD, jälj. vammaisyleissopimus) 2 artiklan mukaan kohtuullisilla mukautuksilla tarkoitetaan tarvittaessa yksittäistapauksissa toteutettavia tarpeellisia ja asianmukaisia muutoksia ja järjestelyjä, joilla ei aiheuteta suhteetonta tai kohtuutonta rasitetta, ja joilla varmistetaan vammaisten ihmisten mahdollisuus nauttia tai käyttää kaikkia ihmisoikeuksia ja perusvapauksia yhdenvertaisesti muiden kanssa. Vammaisyleissopimuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaan sopimuspuolet toteuttavat kaikki asianmukaiset toimet varmistaakseen kohtuullisten mukautusten tekemisen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivalta koskien hakijoiden vaatimuksia

Hakijat ovat vaatineet, että kaupungin vammaisten asumisyksikön tällä hetkellä asuville ja poismuuttaneille asukkaille palautetaan jo maksetut sprinklerijärjestelmän rakennuskustannukset ja vapautetaan vielä maksettavista sprinklerijärjestelmän rakennuskustannuksista.

Yhdenvertaisuuslain 1 §:n mukaan kyseisen lain tarkoituksena on muun muassa tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan tehtävistä yhdenvertaisuuslain alalla on säädetty kyseisen lain 20 §:ssä. Lautakunnalla ei ole säännöksen perusteella toimivaltaa määrätä edellä mainittuja hakijoiden vaatimuksia.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että se voi tutkia hakemuksen vaatimuksena kieltää vastaajaa jatkamasta tai uusimasta syrjintää ja siten kysymyksen siitä, onko vastaaja syrjinyt hakijoita hakemuksessa tarkoitettulla tavalla, vaikka lautakunnalla ei ole toimivaltaa määrätä asiassa hakijoiden vaatimia toimenpiteitä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivalta koskien tapahtumia ennen 1.1.2015

Yhdenvertaisuutta koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain 8 §:n mukaan yhdenvertaisuuslaki on tullut voimaan 1.1.2015. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, että sprinklerijärjestelmän rakentamisesta ja erilliskorvauksesta päättäminen sekä sprinklerijärjestelmän kustannuksista kertominen asukkaille ovat tapahtuneet ennen nykyisen yhdenvertaisuuslain voimaantuloa 1.1.2015. Niiden tutkiminen ei siten kuulu yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivaltaan. Lautakunta jättää hakemuksen näiltä osin toimivaltaansa kuulumattomana tutkimatta. Lautakunta tutkii, onko vastaajan päätös koskien sprinklerijärjestelmän kustannusten korvaamista syrjinyt hakijoita.

Syrjintäoletettaman syntyminen

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan pelkkä väite tai epäily syrjinnän tai vastatoimien kiellon rikkomisesta ei riitä oletettaman syntymiseen. Täyttä näyttöä syrjinnästä tai vastatoimista ei kuitenkaan edellytetä, vaan riittävää on, että tuomioistuimelle tai muulle asiaa käsittelevälle toimivaltaiselle viranomaiselle syntyy esille tulleiden seikkojen valossa perustellusti oletttama syrjinnän tai vastatoimien kiellon vastaisesta menettelystä. Olettama syrjinnän tai vastatoimien kiellon rikkomisesta voi perustua paitsi vireillepanijan, myös vastapuolen esille tuomiin seikkoihin taikka mahdolliseen muuhun asiaa käsiteltäessä saatuun selvitykseen. (HE 19/2014 vp s. 93.)

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan yhdenvertaisuuslain 10 §:n vaatimus tilanteiden vertailukelpoisuudesta viittaa siihen yleiseen periaatteeseen, että ihmisiä on samanlaisissa tapauksissa kohdeltava samalla tavalla. Jotta tilanteet olisivat säännöksessä tarkoitettussa mielessä vertailukelpoisia, niiden tulee olla rinnastettavissa toisiinsa oikeudellisesti merkityksellisten seikkojen osalta. (HE 19/2014 vp s. 70.)

Hakijat katsovat, että heitä on syrjitty sprinklerijärjestelmän kustannusten korvaamisessa, kun vastaaja ei ole korvannut sprinklerijärjestelmän kustannuksia hakijoille kokonaisuudessaan. Lisäksi hakijat katsovat, että heitä syrjitään, koska he maksavat korkeampaa vuokraa kuin muut asukkaat.

Vastaaja on korvannut sprinklerijärjestelmän kustannuksia asukkaille 840 euroa. Vastaajan mukaan kustannusten korvaaminen vammaispalveluasetuksen mukaisina muutostöinä ei ole mahdollista, koska niitä on haettava kuuden kuukauden kuluessa kustannusten syntymisestä. Hakijat eivät ole hakeneet vammaispalveluasetuksen mukaista kustannusten korvaamista muutostöinä, eivätkä he ole hakeneet muutosta vastaajan 9.8.2018 antamaan päätökseen kustannusten korvaamisesta.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että hakijoiden tilanne ei ole vertailukelpoinen muihin talon asukkaisiin, koska muilla asukkailla ei ole ollut tarvetta vammaispalveluihin, eikä heille ole rakennettu asuntoihinsa sprinklerijärjestelmää. Lautakunta katsoo, ettei hakijoiden maksamaa korkeampaa vuokraa siten voida verrata muiden asukkaiden vuokraan, koska hakijoiden asuntojen turvallisuustasoa on parannettu. Vastaaja ei myöskään ole hakijoiden vuokranantaja.

Edellä todetuin perustein yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, ettei asiassa saadun selvityksen perusteella ole objektiivisesti arvioiden aihetta olettaa, että vastaaja olisi kohdellut hakijoita yhdenvertaisuuslain 8 §:n syrjinnän kiellon vastaisesti sprinklerijärjestelmän kustannusten korvaamisen osalta. Asiassa ei ole syntynyt yhdenvertaisuuslain 28 §:n mukaista syrjintäolettaa.

Kohtuulliset mukautukset

Asiassa on vielä arvioitava, onko kyse ollut kohtuullisten mukautusten epäamisestä sprinklerijärjestelmän kustannusten korvaamisen osalta.

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan syrjintäkiellosta ei johdu velvollisuutta kohdella ihmisiä eri tavoin näiden henkilökohtaisten tarpeiden edellyttämällä tavalla, jollei kyse ole lain 15 §:ssä tarkoitettusta vammaisen henkilön tarvitsemasta kohtuullisesta mukautuksesta. Esitöiden mukaan kohtuullisten mukautusten tulee olla kulloisessakin tilanteessa tarvittavia. Mukautukset ovat luonteeltaan tapauskohtaisia ja niiden tulee vastata kyseisessä konkreettisessa tilanteessa vammaisen ihmisen tarpeisiin. Toimenpide on "tarvittava" esimerkiksi silloin, kun jokin palvelu ei ole vammaisen ihmisen saatavilla muihin henkilöihin verrattuna vastaavalla tavalla ilman mukautusta. Ehdotettu sääntely ei edellytä, että olosuhteet, joissa esimerkiksi palveluja tarjotaan, ovat kohtuullisten mukautusten tekemisen jälkeen vammaisille ihmisille täsmälleen samanlaiset kuin muille asiakkaille. Olennaista on, että palvelut tulevat mukautuksilla vammaisten ihmisten saataville. Viimekätisen päätöksen siitä, miten tai millainen mukautus toteutetaan, tekee mukautuksiin velvoitettu toimija. Yleisesti saatavilla olevien tavaroiden ja palvelujen saamisella yhdenvertaisesti muiden kanssa tarkoitetaan sitä, että vammaisilla ihmisillä tulee tosiasiallisesti olla mahdollisuus saada tavara tai palvelu muihin nähden

yhdenvertaisin ehdoin. Mukautukset voidaan toteuttaa tapauskohtaisesti ja siten olosuhteista riippuen eri tavoin. (HE 19/2014 vp s. 70 ja 79-81.)

Yhdenvertaisuuslain tarkoittamissa kohtuullisissa mukautuksissa on kysymys luonteeltaan tapauskohtaisista, yksittäisessä konkreettisessa tilanteessa vammaisen ihmisen tarpeisiin vastaavista toimenpiteistä, joiden keskeisenä tarkoituksena on varmistaa vammaisen henkilön mahdollisuus nauttia tai käyttää avoimia palveluja yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, että vastaaja on päättänyt yhdenvertaisuuslain 15 §:n kohtuullisina mukautuksina hyvittää hakijoille sprinklerijärjestelmän kustannuksista 840 euroa. Asiassa on huomioitava, että hakijat eivät ole hakeneet vammaispalveluasetuksen perusteella muutostöiden kustannusten korvausta, eivätkä hakijat ole myöskään hakeneet muutosta 9.8.2018 annettuun päätökseen hyvityksen maksamisesta. Lautakunta katsoo siten, ettei vastaaja ole evännyt hakijoilta kohtuullisia mukautuksia.

Johtopäätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta jättää tutkimatta toimivaltaansa kuulumattomana hakemuksen siltä osin kuin se koskee hakijoiden vaatimusta siitä, että asumisyksikön tällä hetkellä asuville ja poismuuttaneille asukkaille palautetaan jo maksetut sprinklerijärjestelmän rakennuskustannukset ja vapautetaan vielä maksettavista sprinklerijärjestelmän rakennuskustannuksista.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta jättää tutkimatta toimivaltaansa kuulumattomana hakemuksen siltä osin kuin tapahtumat koskevat aikaa ennen yhdenvertaisuuslain voimaantuloa 1.1.2015.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, ettei asiassa ole syntynyt yhdenvertaisuuslain 28 §:n mukaista syrjintäolettamaa koskien kustannusten korvaamista erilliskorvauksena ajalla 1.3.2015-28.2.2017 tai, kun kustannukset on sisällytetty hakijoiden vuokraan 1.3.2017 alkaen. Asiassa ei myöskään ole ollut kyse kohtuullisten mukautusten epäämisestä. Lautakunta hylkää hakemuksen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta päätti hyväksyä esittelijän esityksen.

Lainkohdat

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 1, 2, 8, 10, 13, 15, 20 ja 28 §

Laki yhdenvertaisuutta koskevan lainsäädännön voimaannpanosta (1347/2014) 8 §

Laki vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (26/2016) 1 §

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (SopS 26-27/2016) 2 artikla ja 5 artikla 3 kohta

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987) 9 §

Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (759/21987) 12 ja 20 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuohjaus liitteenä.

Asian ovat päättäneet Tuomas Ojanen (puheenjohtaja), Tatu Hyttinen, Pirkko Mahlamäki, Niina Mäntylä ja Sonya Walkila. Asian esittelijä Julia Puumalainen.